ការធានាអះអាងអំពីការមិនចោទប្រកាន់ទោសដល់សាក្សី

ដោយ អាន ហាញខុល

ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២

ប្រែសម្រួលដោយ ញាណ សុជាតិ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺជាតុលាការពិសេសមួយដែលបង្កើតឡើងដើម្បីកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមួយចំនួនតូច ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាក៏ជាតុលាការតែមួយគត់ ដើម្បីកាត់ទោសបទឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រព្រឹត្តិឡើងក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ដោយហេតុផលនេះ ទោះបីជាវិធានផ្ទៃក្នុងបានការពារសិទ្ធិយ៉ាងម៉ត់ចត់និងច្បាស់លាស់ក្នុងការដាក់ពិរុទ្ធលើខ្លួនឯងចំពោះសាក្សីយ៉ាងណាក្តី ក៏នៅតែមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាច្រើនទៀតដើម្បីធានាថា សាក្សីគ្រប់រូបមិនត្រឹមតែ ដឹងអំពីសិទ្ធិក្នុងការនៅស្ងៀមប៉ុណ្ណោះទេ តែសាក្សីទាំងនោះក៏ត្រូវយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិនិងមានទំនុកចិត្តក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិទាំងអស់នោះដែរ ។ អ្វីៗបានផ្លាស់ប្តូរពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃស្របពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះបានបោះជំហានទៅមុខឆ្ពោះទៅការដាក់វិធានការខ្លាំងជាងមុនក្នុងការការពារសិទ្ធិរបស់សាក្សី ។ នៅក្នុងអង្គសវនាការក្នុងករណីទីមួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងករណី កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច ដែលជាអតីតប្រធានមន្ទីរស-២១ ដំណើរការនៃការជូនដំណឹងដល់សាក្សីអំពីសិទ្ធិក្នុងការធ្វើមិនសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង ត្រូវបានអនុលោមតាមច្បាប់រហូតដល់៤៣ថ្ងៃ នៃការចូលសវនាការនៅពេលដែលមេធាវីការពារក្តី ហ្វ្រង់ស្វ័រ រូហ្វ បានប្រាប់ទៅសាក្សីក្នុងបន្ទប់សវនាការថា សាក្សីរូបនោះអាចនឹងទទួលនូវការកាត់ទោស ហើយសាក្សីនោះគួរតែទៅពិគ្រោះជាមួយមេធាវីរបស់ខ្លួនអំពីការទទួលខុសត្រូវដែលអាចកើតមាននៅចំពោះមុខតុលាការជាតិ ។ ភាគីព្រះរាជអាជ្ញាបានសម្តែងនូវក្តីបារម្ភថា បញ្ហានេះមិនត្រូវបានលើកយកមកនិយាយជាមុនទេ តែបែរជាលើកមកនិយាយទៅចំពោះមុខសាក្សីទៅវិញខណៈពេលដែលសាក្សីហៀបនឹងផ្តល់សក្ខីកម្ម ដែលការប្រើបែបនេះអាចជាសញ្ញាមួយអាចប៉ះពាល់ដល់សាក្សីក្នុងការនិយាយការពិត ។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការធ្វើសក្ខីកម្មក្រោយៗមកទៀត ព្រមទាំងការធ្វើសក្ខីកម្មរបស់អតីតឆ្មាំមន្ទីរស-២១ អង្គជំនុំជម្រះបានផ្តល់ជូនមេធាវីម្នាក់ ដើម្បីណែនាំដល់សាក្សីក្នុងករណីដែលសាក្សីអាចនិយាយដែលនាំទៅរកការដាក់ពិរុទ្ធលើខ្លួនឯង ។

នីតិវិធីដ៏សមរម្យដើម្បីអនុវត្តសិទ្ធិមិនធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងខ្លួនឯង ត្រូវបានលើកយកនិយាយកាលពីពេលថ្មីៗនេះនៅក្នុងករណី០០២ ប្រឆាំងនឹងមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃរបបខ្មែរក្រហមដែលនៅរស់រានមានជីវិត ដោយសារតែមានក្ដីបារម្ភថា ខ្វាចក្រែងមានការលើកឡើងពីបញ្ហានេះនៅចំពោះមុខសាក្សីម្ដងទៀតមុននឹងសាក្សីចាប់ផ្ដើមធ្វើសក្ខីកម្ម ហើយបើសិនជាលើកយកមកនិយាយនៅចំពោះមុខសាក្សីបែបនេះ សាក្សីអាចនឹងមានការញញើតមិនហ៊ាននិយាយរឿងរ៉ាវអំពីអង្គហេតុជាក់ស្ដែងដែលពាក់ព័ន្ធ។ ជាលទ្ធផល អង្គជំនុំជម្រះបានចេញសេចក្ដីណែនាំដោយអនុលោមតាមវិធាន២៨ (សិទ្ធិមិនធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង) កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២ ដោយបញ្ជាក់អំពីដំណើរការរបស់តុលាការដើម្បីឲ្យមានការធានានូវការអនុវត្តសិទ្ធិ។ សេចក្ដីណែនាំនោះរួមមានការណែនាំដល់គ្រប់សាក្សីទាំងអស់អំពីសិទ្ធិដែលខ្លួនមានកំណត់រកសាក្សីណាដែលអាចត្រូវការប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ និងបង្កើតលទ្ធភាពផ្ដល់មេធាវីដល់សាក្សីណាដែលត្រូវការមេធាវីនិងជំនួយផ្សេងៗផ្នែកច្បាប់។

ដោយសារតែក្ដីបារម្ភរបស់ភាគីព្រះរាជអាជ្ញាត្រង់ថា ការអនុវត្តនៃវិធានការពារសាក្សីបែបនេះ អាចធ្វើឲ្យសាក្សីមានចិត្តស្ទាក់ស្ទើរក្នុងការផ្ដល់សក្សីកម្មក៏ដោយ ក៏ព្រះរាជអាជ្ញានៅតែទាមទារថាតុលាការ «បន្ថែមបន្ថ្រប់»នីតិវិធីនេះដោយផ្ដល់នូវការធានាថា សាក្សីនឹងមិនជាប់ពិរុទ្ធក្នុងការយកមកកាត់ទោសទេ។ សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងមិនផ្ដួចផ្ដើមចោទប្រកាន់ណាមួយប្រឆាំងចំពោះសាក្សីនោះឡើយ ហើយ«សាក្សីនីមួយៗ នឹងមិនអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ក្រោមច្បាប់កម្ពុជាដែលមានសព្វថ្ងៃណាមួយឡើយ»។ គាំទ្រទៅនឹងសំណើនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាបានអះអាងថា ទោះបីជាក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាថ្មីឆ្នាំ២០០៩អនុញ្ញាតឲ្យមានការចោទប្រកាន់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនៅកម្ពុជាក៏ដោយ តែច្បាប់នេះមិនផ្ដល់យុត្តាធិការឲ្យទៅតុលាការក្នុងស្រុកធម្មតាទាក់ទិននឹងបទឧក្រិដ្ឋក្នុងស្រុកទេ ក្រោមកម្មវត្ថុនៃអាជ្ញាយុកាលដែលមានរយៈពេលដប់ឆ្នាំ។ [សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំអញ្ញាតក្នុងការផ្ដល់លិខិតធានាអះអាងអំពីការមិនចោទប្រកាន់ដល់សាក្សីនានា (ថ្ងៃទី៣០ ខែមិនា ឆ្នាំ២០១២)]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានអះអាងថា មានតែអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមួយប៉ុណ្ណោះ ដែលមានអំណាចផ្លូវច្បាប់ក្នុងការកាត់សេចក្ដីបទឧក្រិដ្ឋដែលបានកើតឡើងពីឆ្នាំ១៩៧៥ដល់១៩៧៩ ហេតុដូច្នេះ គ្មានជនណាផ្សេងទៀតនឹងត្រូវដាក់ឲ្យទទួលខុសត្រូវពីបទឧក្រិដ្ឋដែលបានកើតឡើងក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនោះទៀតទេ ដែលនេះជាការព្រួយបារម្ភមួយផ្នែកខាងផ្លូវច្បាប់។ តុលាការកម្ពុជាក្នុងស្រុក មិនអាចយកសាក្សីដែលបានផ្ដល់សក្ខីកម្មនៅអង្គជំនុំជម្រះមកកាត់ទោសនៅថ្ងៃមុខទេ ទោះមកដល់ពេលនេះគ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវបានចោទប្រកាន់តាមផ្លូវច្បាប់ពីបទ ប្រព្រឹត្តិអំពើឃោរឃៅដែលបានកើតឡើងក្នុង

របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្ដី ។ ហេតុដូច្នេះ តុលាការជាតិក្នុងស្រុកក៏មិនអាចធ្វើការចោទប្រកាន់បន្ថែម ទៅនឹងកិច្ចការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីចោទប្រកាន់សាក្សីដែរ ។

ដូចក្រុមការពារក្ដីរបស់ អៀង សារី បានចង្អុលបង្ហាញហើយថា បើទោះបីជាគ្មានច្បាប់ណាមួយ អនុញ្ញាតឲ្យមានដែនសមត្ថកិច្ចយុត្តាធិការតុលាការកម្ពុជាទៅលើបទឧក្រិដ្ឋដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក៏ពិតមែន តែសភាជាតិកម្ពុជាអាចនឹងធ្វើការសម្រេចចិត្តកែប្រែច្បាប់នោះបាននៅថ្ងៃណាមួយនាពេលអនាគត ។ ដូចដែលក្រុមការពារក្ដីរបស់ អៀង សារី បានរៀបរាប់ក្នុងន័យអាក់អន់ចិត្តថា “ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៦ នៅពេលដែល អៀង សារី បានទទួលនូវការលើកលែងទោស និងអនុគ្រោះទោសដោយព្រះមហាក្សត្រ កាលនោះមិនមាននីតិកម្ម ដើម្បីបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាទេ” ។ លើសពីនេះទៅទៀត សេចក្ដីសម្រេចផ្ទុយមកវិញអាច“បញ្ជូនសារថា ជនរងគ្រោះ មិនត្រូវរំពឹងថានឹងទទួលបានយុត្តិធម៌នៅក្នុងសណ្ឋានដូវច្បាប់ណាមួយទេ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា” ។ [ចម្លើយតបរបស់ អៀង សារី ទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលសុំការអនុញ្ញាតក្នុងការផ្ដល់លិខិតធានាអះអាងអំពីការមិនចោទប្រកាន់ដល់សាក្សីនានា (ថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២)] ។

នៅក្នុងចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំអញ្ញាតក្នុងការផ្ដល់លិខិតធានាអះអាង អំពីការមិនចោទប្រកាន់ដល់សាក្សីនានា ថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះបានគាំទ្រនូវសំណើរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា តែការគាំទ្រនោះ សំដៅលើគ្រាន់តែធានាអំពីការមិនចោទប្រកាន់ដោយអង្គជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ ដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយច្បាប់អន្តរជាតិ ។ ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះបានអះអាងថា វា“ជាការមួយពុំសមស្រប ក្នុងការផ្ដល់នូវការធានាអំពីការមិនចោទប្រកាន់នៅចំពោះមុខតុលាការកម្ពុជាផ្សេងទៀតនោះទេ” ។

ការអនុវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការការពារសិទ្ធមិនធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងបានរីកចម្រើនគួរឲ្យកត់សម្គាល់តាំងពីបញ្ហានេះបានកើតឡើងតាំងពីករណី ឌុច មក ។ ភាពខ្សោយរបស់តុលាការកម្ពុជាក្នុងការមិនអនុវត្តច្បាប់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវត្រូវបានមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែត ដែលពេលខ្លះជនជាប់ចោទ ត្រូវប្រឈមមុខនឹងបទពិរុទ្ធដោយមិនមានភ័ស្តុតាងបង្ហាញច្បាស់លាស់ ហើយពេលខ្លះជនជាប់ចោទគ្មានឱកាសនឹងការពារខ្លួនទេ ។ ការធានាអះអាងថាគ្មានការចោទប្រកាន់ទោសទៅថ្ងៃអនាគតចំពោះសាក្សីក្រោមកាលៈទេសៈច្បាប់បែបនេះ ពិតជាគ្មានន័យអ្វីទេ ឬមានអត្ថន័យបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ ផ្ទុយមកវិញទង្វើរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ក្នុងការដាក់ឲ្យមានការអនុវត្តសិទ្ធិប្រឆាំងនឹងការធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងខ្លួនឯង និងក្នុងការផ្ដល់មេធាវីក្នុងស្រុក ដើម្បីធ្វើការអនុវត្តច្បាប់ឲ្យមានអត្ថន័យ គឺជាវិធី

មួយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាកំពុងតែបង្កើតឡើង ក្នុងលក្ខណៈវិជ្ជមាន ដើម្បីធ្វើជាគំរូដល់ប្រព័ន្ធតុលាការក្នុងស្រុក ។

- ចប់ -